

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Groenboek: de toekomst van het Vlaamse clusterbeleid

Het clusterbeleid in Vlaanderen richt zich op **de stimulatie van ontwikkeling en groei van clusters**, waarbij bedrijven en organisaties samenwerken op basis van gedeelde belangen en complementaire vaardigheden. Het hoofddoel van dit beleid is **de concurrentiepositie van Vlaanderen versterken** door de samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen te bevorderen, om bij te dragen aan de **innovatiekracht** van de regio.

De uitvoering van het clusterbeleid ligt in handen van het VLAIO (Agentschap Innoveren & Ondernemen).

Momenteel worden **6 speerpuntclusters** gefinancierd met een maximumbedrag van 650k€ per jaar: Catalisti, De Blauwe Cluster, Flanders'FOOD, Flux50, MEDVIA en VIL. Deze speerpuntclusters sluiten aan bij strategisch belangrijke domeinen voor Vlaanderen: Duurzame Chemie, Marine/Maritieme economie, agrifood, energietransitie, healthtech en logistiek. Drie speerpuntclusters bereiken de termijn van 10 jaar eind 2026 (Catalisti, Flux50 en VIL).

De mogelijkheid tot oprichting van een **nieuwe speerpuntcluster** "Entertainmenttechnologie" werd opgenomen in de beslissing VR 2023 1606 DOC.0753/1.

De speerpuntclusters nemen een **centrale en neutrale rol** op in een veelzijdig ecosysteem, met focus op **strategische sectoren en transitiedomeinen** in Vlaanderen. Ze leggen verbindingen vast tussen bedrijven, burgers, overheid en kennisinstellingen (quadruple helix), met als doel **via innovatie een optimale economische en maatschappelijke meerwaarde te creëren** door zowel kennisopbouw, kennisvalorisatie en kennisverspreiding te faciliteren. Hun inzet versterkt de markt door belangen en behoeften van diverse partijen op elkaar af te stemmen, terwijl ze ook behoeften en lacunes in het innovatiebeleid signaleren.

Na 10 jaar financiering van de speerpuntclusters, gestart in 2017, staat Vlaanderen voor een **vernieuwde aanpak van het clusterbeleid**. De Europese regelgeving die de rechtsbasis is voor de overheidsfinanciering van de Vlaamse clusters, artikel 27 van de AGVV (Algemene GroepsVrijstellingsVerordening), legt namelijk een tijdsbeperking van 10 jaar op.

In juni 2023 nam Minister Jo Brouns (Minister van Werk, Economie, Innovatie en Landbouw) het initiatief om tegen begin 2024 een groenboek op te stellen voor de toekomst van het

Vlaamse clusterbeleid. Hij vroeg aan VLAIO een traject op te starten om de aangewezen opties te onderzoeken voor verankering van waardevolle initiatieven of activiteiten.

Dit document, het '**Groenboek voor de toekomst van het Vlaamse clusterbeleid**', is het resultaat van deze oefening.

Hoofdstukken 1 tot 3 beschrijven de werking, resultaten en impact van de speerpuntclusters en werden uitgewerkt door VLAIO met input van de speerpuntclusters.

In hoofdstuk 4 wordt de Vlaamse aanpak vergeleken met buitenlandse initiatieven.

In hoofdstuk 5 worden scenario's weergegeven voor de toekomst, het resultaat van de interactie met externe experts en beleidsoverwegingen.

De 4 mogelijke scenario's zijn:

(1) Continuering van bestaande speerpuntclusters als commerciële organisaties zonder structurele overheidsfinanciering.

In dit scenario *kan* financiering ad-hoc toegekend worden aan de speerpuntclusters zoals aan andere organisaties voor specifieke opdrachten, in lijn met de mogelijkheden uit de Europese regelgeving.

In dit scenario *kunnen* eveneens geormerkte middelen voor innovatieprojecten overwogen worden.

(2) Verankering van de werking van de speerpuntclusters door inkanteling in bestaande organisaties zoals SOC's of andere Vlaamse onderzoekscentra waar voldoende inhoudelijke raakvlakken zijn. Voor de valorisatie van

onderzoeksresultaten is de aansturing door bedrijven essentieel. Daarom zal het noodzakelijk zijn om de betrokkenheid van de bedrijven en de bedrijfsgerichtheid van de cluster-activiteiten blijvend te waarborgen door het inbouwen en opvolgen van sturende indicatoren bij deze onderzoekscentra.

(3) Bestaande speerpuntclusters gericht inzetten op de kruispunten van economische en maatschappelijke meerwaarde met financiering van een basisopdracht met specifieke taken waaronder 1) het faciliteren en begeleiden van samenwerkingsprojecten en 2) het versterken van het ecosysteem en verhoging van de betrokkenheid van KMO's bij innovaties.

In dit scenario worden naast de financiering van de basisopdracht ook geormerkte middelen voorzien voor innovatieprojecten.

(4) Nieuw clusterprogramma voor systemische transformaties met primair doel bij te dragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

Dit scenario gaat uit van een gericht innovatiebeleid ingebed in een globale aanpak voor systeemtransformaties.

De minister vraagt advies aan: SERV, VARIO, HBC, Geconsolideerd advies van 6 speerpuntclusters: De Blauwe Cluster, Catalisti, Flanders'FOOD, FLUX50, Medvia en VIL

De minister vraagt advies over:

- De vier voorgestelde scenario's, en de rol die de huidige speerpuntclusters hierin kunnen opnemen, waarbij een combinatie van scenario's mogelijk is en voor alle

bestaande speerpuntclusters wellicht niet hetzelfde scenario het meest wenselijk en haalbaar is.

- Het al dan niet ontbreken van strategisch belangrijke thema's bij de bestaande (en in oprichting zijnde) speerpuntclusters, die via een nieuwe oproep Innovatieve Bedrijfsnetwerken de kans kunnen krijgen door te groeien tot speerpuntcluster in nieuwe domeinen.

Na verwerking van de ingewonnen adviezen zal het Groenboek als mededeling geagendeerd worden op de Vlaamse regering, met een overzicht van de pro's en contra's van de vier mogelijke scenario's op basis waarvan de volgende Vlaamse regering een weloverwogen en onderbouwde beslissing kan nemen.

De Vlaamse Minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw,

Jo BROUNS